

Idem u *Grundstufe*, ne u vrtić!

Regina Kesselring

Iz Švicarske nam dolazi primjer institucionalizirane kombinacije vrtića, male i osnovne škole, pod nazivom *Grundstufe* ('osnovni stupanj'). Autorica Regina Kesselring objašnjava kako to izgleda.

Izjava ponosne petogodišnjakinje Susanne u naslovu članka dolazi iz pilot-projekta ciriškog kantona. Do sada je u 11-godišnje obvezno obrazovanje ulazila i dvogodišnja mala škola. U sadašnjem modelu *Grundstufe*¹, ove se dvije predškolske godine kombiniraju s prvim razredom osnovne škole. Djeca u dobi od 4 do 7 godina zajedno pohađaju dobno mješovite razrede. Većina djece ostaje u ovim razredima 3 godine, prije nego krenu u drugi razred osnovne škole. Djeca čine ovaj prijelaz nakon 2 ili čak 4 godine, s obzirom na procjenu napretka i aktivnog sudjelovanja u iskustvenom učenju. Model *Grundstufe* obuhvaća djecu različitih razina kompetencija. U modelu *Grundstufe* prisutni su svi ciljevi učenja koji se primjenjuju u vrtićima i prvim razredima osnovne škole. Djecu zajednički poučavaju odgajateljica i osnovnoškolska učiteljica, stručno osposobljene na Učiteljskom fakultetu. Gotovo pola dana njihov se radni dan preklapa.

Dobar početak dana

Vrata se za djecu otvaraju u 8:15 ujutro, kad dječaci i djevojčice polako pristižu. U garderobi presvlače cipele u papuče. Sve papuče ukrašene su figuricama raznih oblika i boja, te veselo klepeću svakim dječjim korakom. 'Dobro jutro gospođice Müller!' pozdravlja četverogodišnji Daniel i stidljivo pruža ruku svojoj učiteljici, gledajući u pod. U školi je tek mjesec dana, zajedno s 14 druge djece. Ovdje, u Mattenhofu, imamo 2 kombinirana *Grundstufe* razreda. Oni su jedinstveni za cijeli grad Zürich i ciriški kanton. Učionice su prilagođene ovakvom mješovitom razredu, a odgajatelji i učitelji vjeruju da je zajednička nastava za djecu različite dobi dobra i za njih i za djecu. 'Štedimo resurse i radimo kao veći tim', kaže Laura Papacella. Ovdje radi kao učiteljica već 3 godine i smatra da ovakav oblik rada, u kojem s kolegicom

zajednički brine o većoj grupi djece, doista obogaćuje.

Školsko zvono označava početak nastave. Trideset i četvero djece, odgajateljica, učiteljica i jedna pomoćna odgajateljica zajedno sjedaju u krug. Starija djeca još nisu pristigla jer oni, budući da sljedeće godine prelaze u drugi razred, prvo imaju zaseban sat tjelesnog odgoja i tečaj plivanja.

Treba nešto vremena dok se sva djeca utišaju i konačno usmjere pažnju, ali čim pomoćna odgajateljica Anna Kunz započne prebirati po gitari, djeca s pažnjom utihnu. Sljedeći je korak uobičajeni jutarnji ritual grupe. Postavljaju se dva obruča u sredinu kruga. Jedna djevojčica i jedan dječak zavrte obruče, te izabiru dvoje djece koja će uskakati u obruče i iskakati iz njih što dulje mogu prije nego se obruči sami zaustave i padnu na pod. U međuvremenu, ostala djeca broje uskakanja i pjevaju veselu brojalicu.

'Nakon što je gotovo svako dijete iz grupe uskakalo ili vrtjelo obruče, djeca su skandirala njihova imena, želeći im dobro jutro', kaže Anna Kunz, plješćući na svaki slog dječjeg imena. Ovakva igra kod djece izaziva pozitivne reakcije. 'Tko sad želi probati?' pita Anna i gotovo sva djeca dižu ruku. Yasmina plješće dlanovima, skandirajući 'Do-bro ju-tro, E-mi-li-a-na'. Ove se aktivnosti nastavljaju sljedećih pola sata - brojanje, pljeskanje i skandiranje slogova, izgovaranje imena druge djece, skakanje i slušanje jedni drugih - živ i aktivan način početka radnog dana, a učenje je paralelno u tijeku.

Raznolikost

U ovom dijelu Züricha stanuju obitelji iz socijalno šarolikog stanovništva, a većina živi u stambenim zgradama. Kod kuće mnoga djeca govore još nekim drugim jezikom. Odgajatelji i učitelji također smatraju da ovako šaroliko i multietničko okruženje također pruža dodatne prednosti. Pored bistrice djece sjede dječaci i djevojčice koji teško svladavaju i jednostavnu slagalicu od desetak dijelova. Različite kompetencije četverogodišnjaka pri upisu u ovaj pripremni stupanj obrazovanja odgajateljima i učiteljima predstavljaju napor i izazov. Ipak, Laura Papacella kaže: 'Grundstufe je dobro rješenje jer se može konstruktivno raditi s djecom različite dobi i razvojnih sposobnosti u jednom razredu. Mješoviti razredi i fluidna tranzicija tijekom trogodišnje nastave u Grundstufe omogućuje svoj djeci da napreduju i razvijaju se vlastitim tempom i u skladu s individualnim snagama i mogućnostima.'

'U projektu Grundstufe djeca stječu kulturološku svijest u jako ranom stadiju i prije same škole', nastavlja pojašnjavati iskusna učiteljica. Djevojčica Luzia nedavno je napunila 6 godina i nalazi se u prijelaznoj grupi za svoju dob. Međutim, nju posebno zanimaju matematičke aktivnosti. Njih rješavaju starija djeca, koja sljedeću godinu kreću u drugi razred osnovne škole. Sada, kad je jutarnji ritual pozdravljanja sve djece završen, svako dijete sjeda za svoj radni stol i otvara svoju kutiju s materijalima za učenje. Dok Luzijini vršnjaci slažu slagalice, bojaju bojanke i igraju se puzzlama, ona je zadubljena u papir ispunjen brojevima i matematičkim zadacima. Ponosno izjavljuje: 'Nakon jesenjih praznika imat ćemo test i onda ću smjeti ići na satove matematike sa starijom djecom.' Pedagoški tim, koji se redovito sastaje i raspravlja o napretku djece, razvojnom statusu i odgojno-obrazovnim potrebama djece, slaže se s roditeljima djevojčice da joj se omogući sudjelovanje u Grundstufe nastavi sa starijom djecom. Luzia bi mogla napredovati do razine osnovne škole već nakon dvije godine pohađanja Grundstufe programa. Svako od 34 djece zabavlja se vlastitim materijalima za učenje sadržanim u kutiji. Petogodišnji Darko prilično je nemiran u grupi, a sad je sva njegova pažnja usmjerena na slagalicu u obliku labirinta. Daniel bi mu želio pomoći, ali njegovi prsti nisu dovoljno sigurni, pa Darko odbija ponuđenu pomoć. 'Želim to sam složiti - ti se igraju svojom

igračkom.' Svako dijete u svojoj kutiji ima neku edukativnu igračku i zadatak vezan uz nju, brižljivo izabranu uz pomoć odgajatelja i učitelja. Nakon što završe sa svojim zadacima, dječaci i djevojčice zapisuju učinjeno u svoj 'dnevnik učenja' uz napomenu je li zadatak bio težak, ostvariv ili baš lagan. To je važan podatak za procjenu dječjeg razvoja i dio samoprocjene napretka djeteta. Nakon završetka sata tjelesnog, u grupu pristižu starija djeca. Daniel zvonci zvoncem da pozove svu djecu u krug, u kojem je sad 46 djece, troje odgajatelja i učitelja, te pomoćna odgajateljica. Mlađa djeca idu u krug, pokazujući svima što su za vrijeme individualnog rada složila ili napravila, obojala ili naučila. Djeca iz projekta Grundstufe pozdravljena su od strane svojih prijatelja, slijedi pjesma i tjelesne aktivnosti, a ubrzo je i vrijeme za užinu. Djeca posjeduju u manje skupine i otvaraju svoje užine - mrkvice, jabuke, pecivo - istovremeno živo razgovarajući. Kad su gotovi s jelom, pospreme svoje stvari i izlaze van na igru.

Zadaci odgajatelja i učitelja

U drugom dijelu jutro igra se još igara, a učenje se nastavlja uz povremene dječje nestašluke. Neka djeca zahtijevaju više pažnje odraslih, neka svoje zadatke obavljaju zajedno s drugom djecom, a neka sama organiziraju igru među sobom. Odgajateljica i učiteljica zajednički određuju tempo školskog dana, no sama djeca određuju nastavak tijekom igre i učenja. Ako, s druge strane, praktičari zaključče da neko dijete zahtijeva posebnu pažnju, timski

će i zajedno odlučiti kako na najbolji način pomoći djetetu. Dobra suradnja s pomoćnom odgajateljicom Annom Kunz posebno je od koristi u tom procesu. Svi uključeni u svakom trenutku pouzdano znaju na kojoj je razini usvojenosti znanja i vještina svako od 46 djece uključenih u Grundstufe. Kada i kako djeca ovdje nauče čitati i brojati? Naposljetku, moraju svladati kurikulum za prvi, kako bi se mogli uključiti u drugi razred osnovne škole. 'Istina je da nemamo vremenski raspored točno definiran i strukturiran', kaže Laura Papacella, 'ali zato imamo redovite aktivnosti, u koje uključujemo djecu već od njihove 3. godine, te s njima čitamo, pišemo i brojimo.' Starija djeca, također, u popodnevnom dijelu školskog dana imaju nastavu dvaput tjedno bez sudjelovanja mlađe djece. Luzia će se uskoro i sama priključiti ovoj nastavi za odrasliju djecu. 'A tada ću dobiti i školsku torbu', kaže. Hoće li onda biti prvi razred? 'Ne, ludice, idem u Grundstufe!'

1 Godine 2004. u gradu Zürichu je započeo Grundstufe projekt sa 3 svoja razreda. Otada je ovaj broj u neprestanom porastu. U školskoj godini 2011./12. upisano je 23 Grundstufe razreda. Po cijelom ciroškom kantonu sad ih je ukupno 87. Pilot projekt Grundstufe znanstveno je valoriziran, uz slične modele, u svim kantonima njemačkog govornog područja i u kneževini Liechtenstein. Ovom su znanstvenom valorizacijom Grundstufe škole visoko ocijenjene.

Tekst i slike: Regina Kesselring, zaposlena u Gradskom odjelu za obrazovanje grada Züricha u Švicarskoj.

Pilot projekt Grundstufe: povijest i ciljevi

Već godinama mnoga djeca kreću u prvi razred 'ne baš sasvim na vrijeme'. Razlozi su brojni, a uključuju i djecu koja se ranije upisuju u I. razred, način grupiranja djece, ili boravak u vrtiću i 3. godinu.

Djeca se međusobno značajno razlikuju prema elementima socijalnog, emotivnog i kognitivnog razvoja, pa samim time i po svojim odgojno-obrazovnim potrebama. Ova individualnost i različitost djece predstavlja polazišnu osnovu na temelju koje izvodimo i glavne ciljeve:

- integracija djece;
- podrška djeci u skladu s razinom usvojenih vještina;
- poboljšanje dječjih prilika za uspješan nastavak obrazovanja.

Stručni tekst: Schulversuch Grundstufe – ein Modell für den Schulanfang [Grundstufe pilot projekt – model za početak školovanja], Gradski odjel za obrazovanje grada Züricha, Švicarska, 4. izdanje, lipanj 2011.

